

Spodnja vrsta celirnik in
 vrniti s pošiljko vred ali
 v vrednosti s pošiljko
 go dno se celo leto 12 dni,
 pri letu 7 dni, četiri leta
 izven Jugoslavije
 Maribor: Slovenski
 Gospodarja" v Ma-
 riboru, c. 5.
 Maribor: Slovenski
 Gospodarja" v Ma-
 riboru, c. 5.

Posamezna številka stane 7 krovov ali 50 para.

Poslana plačana v gotovini.

Uredništvo: Koroška cesta
 št. 5. Rokopisi se ne vr-
 tajo. Upravištvu sprej-
 ma naročnine, imenice,
 reklamacije.
 Člani inšeratom po dogo-
 vora. Za večkratno oglas-
 nje primeren papir. Neopisni
 reklamacije se pošiljati
 preko.
 Članski račun pošiljati
 uradi Ljubljana št. 1088.
 Telefon inšerbat št. 28.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO.

42. številka.

Maribor dne 19. oktobra 1922.

50. letnik.

OBČNI ZBOR JUGOSLOVANSKE KMETSKÉ ZVEZE
 se bo vršil
 v četrtek, dne 9. novembra 1922.

Spored občnega zbora bomo priobčili v prihodnji številki «Slov. Gospodarja». — Vse KZ pozivamo, da takoj odločijo svoje zastopnike, ki se bodo občnega zbora udeležili. — Eventualne predloge naj pošljejo vsaj en teden pred občnim zborom Tajništvu JKZ.

Javna vest.

Ze ob prvih glasovih, da se pripravlja v Zagrebu sestanek ali kongres tzv. intelektualcev, ki se je vršil potem 10. m. m., smo mi označili naše stališče. Dasi je tudi naša stranka bila povabljena na ta kongres, se ga mi nismo udeležili. To pa ne morda zato, ker se ne bi strinjali z namerami poštenjakov v prireditvenem odboru za kongres v svrhu spremembe sedanjega neznosnega centralističnega režima in pospešitve revizije ustave, pač pa zato, ker smo slutili, da bodo centralistični kričarji zaenkrat še prepili vsako javno vest. In zagrebški kongres ni bil prav nič več, kakor trenutno prebujena javna vest proti nedopustnim in neodpušljivim grehom sedanje nasilniške Pašič-Pribičevićeve vlade.

Mi smo že takrat dvomili o iskrenosti prvakov policajdemokratske stranke, ker, karkoli je v obziru policajdemokratov, to ne zasluuje nobenega zaupanja v solidnost namenov. Vendar pa obstoji neutuljivo in neutajeno dejstvo, da v policajdemokratski stranki — poka. Temu se ni čuditi. Ako imajo policajdemokratje kot svojega zastopnika v vladi javno zaznamovanega in pred sodiščem še neopranega moralnega morilca pok. ministra Draškovića, je že to samo dejstvo tako vnebovpijoče, da se mora vsakomur, kdor ima samo še iskrico čuta za čast in dostojnost, obrniti želodec od studa in sramote. Toda prosvetni zloduh, ki na nesrečo naše domovine in po milosti korumpiranih in nepoštenih centralistov še vedno ministruje, si je znal utrditi svoje stališče s tem, da je okrog sebe zbral cvet svojih sokrivcev. S padcem Pribičevića — nesrečnega imena — bi bili ti njegovi sokrivci tudi sami razkrinkani, kakor je razpetna po svetu ciganska druhal, h kateri se prištevata njegov rod.

Vendar nam je zagrebški kongres prinesel vsaj to dobro, da je dal priložnost javno pribiti na sramotni steber pomagачe Pašičevega pajdaša, ki vihati svojo krva vo giljotino nad nesrečnim našim ljudstvom.

V svojo globoko sramoto moramo priznati, da je enemu delu teh Pribičevićevih pomagачev tekla zibelka na s solzami in znojem, s krvjo in žolcem namočeni dragi nam slovenski zemlji! In kdo so te poturice? Te poturice, gore (zlobnejše) od Turčina, so itak splošno znane in s sramotnim žigom ožigosane, da jih poleg imen pokrščenega Žida Žerjava in ameriškega pustolovca in velikolaškega mesarja Puclja itak ni treba posebej navajati.

Zagrebškemu kongresu je sledil shod radikalcev v Vojvodini, ki se je izrekel za Protića. Med tem pa je že Pribičević začel papirnat boj v svojem časopisu proti Davidoviću. S tem je bil dan Pribičevićevcem si-

gnal za splošen napad na udeležence zagrebškega kongresa. Ta boj je izzval odpor pri kongresistih, dočim je Davidović udaril na umik. V beograjskem časopisu je izjavil, da zagrebški kongres ni mislil na revizijo ustave, dasi je iz zagrebške resolucije jasno razvidno, da se zahteve, kakor na primer sprememba imena države, ne morejo izvršiti brez spremembe ustave.

Ta izjava meščastega Davidovića je omogočila upanje policajdemokratov na kakršen takršen «sporazum». Sklican je bil torej sestanek glavnega odbora in poslanskega kluba policajdemokratske stranke, na katerem so po tridnevem razpravljanju in vkljub nasilju Pribičevićevcev, ki so celo potvrdili resolucijo, začasno zlimali razpokline policajdemokratske stranke.

Toda odpor, ki je nastal po zagrebškem kongresu proti Pribičevićevcem, se ne da več ublažiti. V Ljubljani — z ozirom na približajoče se občinske volitve — je razkol popoln. Strup, ki ga meče «Jutro» na «Slov. Narod» in narobe, bo imel tudi po volitvah svoj vpliv. Razkrojavanje pa se s polno paro nadaljuje tudi drugod.

Ves politični notranji položaj je tak, da bi vlada katerekoli kulturne države morala takoj odstopiti. Toda pri nas so na vladi ljudje, ki imajo na glavi toliko masla, da bi se isto takoj raztopilo, čim se razdruži sedanja vladna družba, ki izmoggava državo in davkoplačevalce. Ker se torej zavedajo, da so vsi, ki so danes na vladi, ne samo odgovorni, temveč tudi stvarno sokrivci na sedanjih strahovitih in neznosnih razmerah, se bodo za vsako ceno skušali obdržati na krmilu. In kdo naj jih prisili na odstop? Mar parlament, ta nestvor in nasilniško okrnjen vladni instrument, ki ga vlada sploh namerava odgoditi ter vladati brez njega? Mar kralj, ki je sam v obrambi napram izkoriščevalcem države, ki so si s pomočjo raznih «belih», «črnih» in drugih umazanih rok, znali pridobiti celo vojsko na svojo stran? Ne. To more in mora storiti samo ljudstvo in ljudstvo samo.

Da je vsa moč države res v ljudstvu samem, ko se zave svojega položaja, dokazuje tudi zagrebški kongres, sklican ravno zaradi splošnega nezadovoljstva v ljudstvu in iz strahu pred ljudstvom. Zato je tudi neodločni Davidović, kljub svojemu prvotnemu umiku, zmagal na policajdemokratskem zborovanju proti Pribičeviću. Ko bi imel Pribičević še količkaj poštenja in časti v sebi, bi moral izvajati posledice in odstopiti. Tega pa ni storil, ker se boji, da bi potem moral stopiti tudi pred sodišče, da se brani med drugim tudi zaradi Protičevega javnega očitka, da je moralni morilec pok. Draškovića v Hercigonjini zadevi. Dasi je Davidović, katerega so Pribičevićevi kruto napadli, zopet izvoljen za predsednika stranke in mu je izrecno naročeno nadaljevati svojo dosedanjo politiko, bo Pribičević še dalje ostal kot minister za ubijanje naše prosvete.

Toda, če smemo verjeti razpravam na radikalskem sestanku, ki se je vršil minuli teden, bo Pašič moral ali odstopiti ali pa spremeniti nekatere ministre v svoji vladi. Davidovića zmagaja, od katere si sicer trenutno ne moremo obetati nikakršne spremembe režima, pomenja vendar poraz Pašičeve politike.

Eno je gotovo. Volitve se morajo vršiti najpozne-

je prihodnje leto. Ljudstvo je spregledalo in pod geslom avtonomije se pripravlja na volilni boj proti centralističnim pijavkam!

SOCIJALNI TEČAJ ZA MLADENICE V CELJU.

V dneh 27., 28. in 29. septembra — med Božičem in Novim letom — priredi Slov. kršč. socijalna zveza za celjsko okrožje pod vodstvom g. dr. Korošca in sodelovanjem 10 izbranih predavateljev v Celju socijalni tečaj za kmetijske mladenice in može, odbornike in sodelavce naših izobraževalnih, mladinskih (Orli, Mladeniške zveze), gospodarskih in političnih organizacij. V prvi vrsti bodo na tečaj sprejeti oni mladeniči in može, ki jih bodo za to določila in prijavila zgoraj omenjena društva. Na prijave posameznikov se bomo ozirali predvsem iz onih krajev, kjer društev ni. Prijave treba poslati vsaj do 1. decembra tajništvu Slov. kršč. soc. zveze v Celju, hotel Beli vol. Podrobnosti objavimo v prihodnjih številkah «Slov. Gospodarja».

J. Vesenjāk:

Opombe k poiskusu izjednačenja neposrednih davkov.

Odkar smo ustanovili našo «Jugoslavijo» ali pravilno: državo Srbov, Hrvatov in Slovencev, ter za njeno upravo in druge potrebe in datjave plačujemo davke. se zanimamo seveda v prvi vrsti, kako so davki na različne pokrajine in različne stanove razdeljeni, pa tudi, kako se davki v raznih pokrajinah predpisujejo in izterjujejo.

Kmalu smo izvedeli, da glavno breme za državno upravo nosijo Slovenci in Hrvati, sploh tako imenovani prečanski kraji, ki so prej pripadli Avstro-Ogrski monarhiji.

Spoznali pa smo tudi, da so davki v naši državi prav malo socialno razdeljeni med stanovi in da je srbijski sistem indirektnih davkov najhujše in socialno najkrižvičnejše breme za revnejše ljudstvo, pa naj isto pripada Srbom, Hrvatom ali Slovincem.

Spoznanje je rodilo v našem javnem življenju zahtevo po izjednačenju davčnih bremen in Slov. ljudska stranka, odnosno njeni zastopniki v «Jugoslovanskem klubu» so dali prvi tej zahtevi izraza v svojih predlogih in govorih. Povdarjati pa moram, da smo v vodstvu že takrat spoznali, kakor spoznavamo še danes, da ne pričakujemo izjednačenja po enotnem davčnem zakonu, temveč, da verujemo le v možnost sorazmerno pravičnega materialnega izjednačenja. To se pravi z drugimi besedami: Ni mogoče popolnoma enoten davčni zakon za celo državo, mogoče je le na podlagi obstoječih zakonov razne pokrajine obremeniti sorazmerno z ozirom na njihov obseg, davčno moč, število prebivalstva in njihove upravne, gospodarske in kulturne potrebe.

Poizkus izjednačenja.

Sedanji finančni minister dr. Komanudi in njegov šef oddelka za direktne davke pa sta mnenja, da je mogoče izjednačiti direktne davke z enotnim zakonom, po-

Prof. dr. Ant. Medved:

Zlatomašnik g. p. Kalist Heric.

Mariborska krasna bazilika se pripravlja na lepo svečanost. Ni še videla take v svojem 22letnem obstanku. Mlada je še, a polna mladostne moči in lepote. To svojo mladostno, cvetočo lepoto bode sedaj združila z otroško, ganljivo hvalečnostjo in v vsem svojem sijaju bode obhajala dne 22. oktobra 1922 zlati jubilej svojega preblagega očeta, ki ji je dal življenje, jo vzbudil iz tal ter jo povzdignil na tako visoko stopnjo stavbarske popolnosti in umetniške dovršenosti. G. p. Kalist Heric bode obhajal svojo zlato sveto mašo, petdesetletnico svojega duhovskega delovanja. Kako se torej bazilika Matere milosti in njeni župljani ne bi vneto in z neomejenim veseljem pripravljali na tako slovesnost?

Ves Maribor naj bi porabil to priliko, da na svečan način proslavi enega svojih najbolj zaslužnih somoščanov, kateri je mesto okrasil s podjetjem, ki je in bo še mnogo stoletij odlična okrasba podravske prestolnice. Vsa lavantinska škofija naj se v duhu zbere na tej slovesnosti, ko obhaja neumorno vnet delavec v vinogradu Gospodovem svoj prelepi, od Boga mu naklonjeni dan, katerega doživi tako malo, malo dušnih pastirjev.

Ozrimo se nekoliko v življenje g. zlatomašnika! Rojen je bil p. Kalist Heric dne 8. marca 1850 v Vučji vesi, v župniji Sv. Križa pri Ljutomeru, v župniji, ki je dala toliko vrlih duhovnikov in odličnih slovenskih domoljubov premili domovini! Ljudsko šolo je obiskoval nekaj časa pri Sv. Križu, dve leti pa v Radgoni. Leta 1862 je prišel v Maribor, ravno ko so odhajali ti-

sočeri udeleženci od Slomšekovega pogreba, česar se jubilar še živo spominja. V Mariboru je vstopil v gimnazijo, katere odličen učenec je bil potem vseh 8 let. Imel je tiste tri darove, ki so najlepši kras dobrega dijaka: nadarjenost, marljivost in pravstveno popolnost. O prvih dveh lastnostih spričujejo njegova spričevala, tudi zrelosten izpit z odliko, o tretji pripovedujejo njegovi znanci iz gimnazije, najpopolnejše pa brezdvomno knjiga življenja.

Po gimnazijskih študijah je vstopil leta 1870 v frančiškanski red. Obiskoval je takratne učne zavode frančiškanske v tirolsko-štajerski provinci v Solnegradu, v Hallu, Kalternu in Bolcanu na Tirolskem. V mašnika posvečen je bil dne 20. oktobra 1872 v Tridentu.

Po dovršenih naukih je prišel leta 1873 v Maribor za subsidiarja v frančiškanskem samostanu. Ker je bil zelo slabotnega zdravja, so ga predstojniki za nekaj časa poslali v Gleichenberg, da popolnoma okreva. 19. marca 1874 je bil premeščen za kaplana k Sv. Trojici, kjer je ostal do l. 1875. Potem je prišel za kaplana in pridigarja v Maribor. L. 1882 je postal župnik na predmestni župniji Sv. Marije v Mariboru. Imenovan je bil 16. avgusta 1882 in na tem mestu je ostal celih 40 let, do 1. septembra 1922. Kdor to župnijo, ki šteje nad 14 tisoč duš, pozna, ve, koliko breme mora nositi župni upravitelj na tako obljudeni in obenem tudi obsežni župniji. Povrh še neprestano menjevanje prebivalstva, in, kar je bilo pred preobratom izvanredno kočljivo in težavno, zamočane narodne razmere, vse je zahtevalo na takem mestu moza, ki je moral združevati modrost z odločnostjo in skrajno previdnost z neutrudljivo vztrajnostjo.

In tak moč je bil p. Kalist! Mož neprestanega dela, neupogljive volje, otroškoangeljske pobožnosti in čudovito trdnega zaupanja na božjo pomoč. Kdor je videl in opazoval njegovo naporno delovanje, ki ni nikdar poznalo počitka, je videl uprav uzorno prizadevanje apostolskogorečnega dušnega pastirja. Pisarna, prižnica, spovednica so bile polje, na katerem je izčrpal do kosti in kože svoje telesne moči, a tudi polje, na katerem je žel prelepe, bogate uspehe, na katerem je užival svoje edino dušne veselje ter srkal oduševljenje iz srčnosti za nadaljnje delovanje.

Zaradi njegovih izvanrednih izkušenj in spretnosti so ga samostanske oblasti večkrat izbrale za častne in zaupne službe. Mnogo let je bil gvardijan v Mariboru, celo 12 let zaporedoma, kar je bilo posebno priznanje in izjema v dostojanstvu.

Najsijajnejše delo Kalistovo pa je mariborska Marijina bazilika. To je njegov duhovit izum; njen pretežaven začetek in srečna dovršitev je sad njegovega občudovanja vrednega truda. Na mestu, kjer zdaj stoji frančiškanska bazilika, je stala skromna in borna Marijina cerkvice poleg še bolj ubogega samostana. Kmalu po svojem imenovanju za župnika je naredil p. Kalist načrt za stavbo nove cerkve prav po Kraljevih knjigah (III. 5. 5) «Cogito aedificare templum Domini, Domus mea» — nameravam pozidati svetjšče Gospoda, Boga mojega. A kod vzeti denar in druga neštevilna sredstva ki so neobhodno potrebna za večjo stavbo? Takratni okrajni glavar v Mariboru, neblagoslojenega spomina baron Hein, se je zaničljivo posmešnil h Kalistovemu načrtu, ko mu ga je razodel in pojasnil. Od druge strani ni bilo nobene podjetnosti, nobene požrtvovalnosti, k večjemu še zlovoljna opazka. A p. Kalist je bil po-